

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ

© Лобозинська С.М., 2013

Проаналізовано особливості реалізації процентної політики Національним банком України. Оцінено динаміку змін облікової ставки та ставок рефінансування. Визначено шляхи підвищення ефективності процентної політики.

Ключові слова: процентна політика, облікова ставка, ставка рефінансування, трансмісійний механізм.

S.M. Lobozyńska

Ivan Franko Lviv National University

FEATURES OF PERCENT POLITICS BY NATIONAL BANK OF UKRAINE

© Lobozyńska S. M., 2013

In the article the features of percent politics by National bank of Ukraine are analyzed. The dynamics of changes of discount rate and rates of refunding is appraised. The ways increasing of its efficiency are proposed.

Key words: percent politics, discount rate, rate of refunding, transmission mechanism.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Важливою складовою державної макроекономічної системи регуляції банківського сектору є грошово-кредитна політика. Конституція України за Радою НБУ закріплює повноваження щодо розроблення основних засад грошово-кредитної політики (ГКП) та надає їй право здійснювати контроль за її проведенням.

Реалізація ГКП передбачає використання певного набору інструментів. Дія інструментів ГКП запускає механізм грошово-кредитної регуляції. Закон України "Про Національний банк України" визначає, що головними економічними засобами і методами ГКП є регулювання обсягу грошової маси через: визначення та регулювання норм обов'язкових резервів для банків; процентну політику; рефінансування банків; управління золотовалютними резервами; операції з цінними паперами; регулювання імпорту та експорту капіталу; емісію власних боргових зобов'язань та операції з ними.

Одним з найдієвіших та найоперативніших методів є процентна політика, правильне застосування якої сприяє зниженню системного ризику та забезпеченню стабільності банківської системи. Проведення розгорнутого дослідження особливостей застосування процентної політики НБУ сприятиме розроблення нових теоретичних підходів до вдосконалення ГКП, а також дасть змогу надати рекомендації щодо підвищення її ефективності у формуванні сприятливої кон'юнктури фінансового ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблематику ефективного застосування процентної політики Центрального банку у регулюванні грошово-кредитного ринку висвітлено у працях зарубіжних та вітчизняних авторів, таких як: С. Грей, А. Сомик, С. Шульга, С. Моїсєєв, Т. Унковська, В. Міщенко, В. Стельмах, М. Савлук, І. Лютий, Т. Смовженко та ін. Публікації зазначених науковців здебільшого торкаються

проблем грошово-кредитного регулювання загалом, лише інколи зосереджуючись на специфіці застосування окремого інструмента грошово-кредитної політики. Проте низка питань потребує ґрунтовного дослідження, одним з яких є вивчення механізму застосування процентної політики з метою формування належного середовища розвитку економіки країни.

Цілі статті. Наукове дослідження спрямоване на проведення аналізу ефективності застосування процентної політики НБУ у регулюванні грошово-кредитного ринку та надання рекомендацій щодо вдосконалення практики реалізації політики процентних ставок Центральним банком.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Класичним інструментом регулювання грошово-кредитного ринку є процентна політика Центрального банку. Особливості систем процентних ставок у різних країнах зумовлені багатьма чинниками, зокрема інституційною структурою та рівнем розвитку фінансових ринків. Терміни цих ставок можуть варіюватися від доби (овернайт) і навіть кількох годин до 30 років і більше.

Маневруванням величиною процентних ставок центральні банки мають можливість впливати на пропозицію грошей, динаміку обмінного курсу національної валюти, а також визначати ступінь переливання капіталів між різними сегментами фінансового ринку.

Чинне законодавство дає таке трактування процентної політики НБУ: "...це регулювання НБУ попиту та пропозиції на грошові кошти як через зміну процентних ставок за своїми операціями, так і шляхом рекомендацій щодо встановлення процентних ставок за активними та пасивними операціями банків з метою впливу на процентні ставки суб'єктів грошово-кредитного ринку та дохідність фінансових операцій" [1].

НБУ з метою ефективного управління грошово-кредитним ринком, обсягами грошової маси в обігу, виконання функції кредитора останньої інстанції визначає за своїми операціями такі процентні ставки: облікову; за кредитами овернайт; рефінансування; за депозитами овернайт; залучення тимчасово вільних коштів банків.

Найнижчою серед них є облікова ставка, яка виконує функції орієнтира щодо вартості залучених та розміщених грошових коштів на відповідний період і є основною процентною ставкою, яка залежить від процесів, що відбуваються у макроекономічній, бюджетній сферах та на грошово-кредитному ринку. НБУ щоденно оголошує процентні ставки за своїми операціями.

Підвищений інтерес до дослідження процентної політики Центрального банку можна пояснити тим, що у структурі механізму монетарної трансмісії офіційні процентні ставки формують процентний канал, який описує вплив Центрального банку на економіку через регулювання розміру процентних ставок. Дія цього каналу полягає у тому, що зміна ГКП, насамперед через основну офіційну ставку, безпосередньо впливає на короткострокові ставки на фінансовому ринку, і через криву дохідності – на довгострокові.

Процес монетарної трансмісії можна зобразити як послідовну передачу імпульсів: від стартової точки (операцій Центрального банку) через короткостроковий міжбанківський ринок, потім через ланцюг сегментів фінансового ринку, що взаємодіють, до результируючих змін у реальному секторі економіки. Схематично цей процес можна записати так [2, с. 36]:

$$k_{CB} \rightarrow k_{r1} \rightarrow k_{r2} \rightarrow k_{r3} \rightarrow \dots \rightarrow k_{rj},$$

де r_j – термін процентної ставки ($r_j < r_{j+1}$); k_{CB} – процентна ставка, що безпосередньо коригується Центральним банком; k_{r1} – ставка овернайт на міжбанківському ринку; $k_{r2}, k_{r3}, \dots, k_{rj}$ – послідовність ринкових процентних ставок за зростанням термінів відповідних фінансових інструментів.

Ланцюгову реакцію трансмісійного процесу можна розглядати як п'ятиетапну передачу грошових імпульсів:

– перший етап: від безпосередніх дій Центрального банку в сфері рефінансування банків і операцій на відкритому ринку до зміни ставок на сегменті надкороткострокових міжбанківських операцій (овернайт);

- другий етап: від зміни надкороткострокових ставок до зміни структури короткострокових процентних ставок, а також валютного курсу;
- третій етап: від зміни короткострокових процентних ставок і валютного курсу до зміни структури процентних ставок в економіці;
- четвертий етап: від зміни усієї структури ставок до зміни сукупного попиту в економіці;
- п'ятий етап: від зміни сукупного попиту до зміни у темпах інфляції та економічного зростання.

Загалом аналіз процентної політики центральних банків багатьох країн засвідчив, що монетарні органи державного регулювання здійснюють поступове корегування процентної ставки з метою уникнення різких змін.

Світова практика сформулювала такі закономірності зміни величини процентної ставки [3, с. 368]: корегування процентної ставки центральними банками варто здійснювати нечасто; змінювати ставку доцільно одноразово на незначну величину; монетарна влада зобов'язана дотримуватися адаптаційної політики, відповідно до якої між останім корегуванням і моментом зміни тренду ставки Центрального банку повинен існувати значний лаг.

Різкі зміни Центральним банком процентної ставки можуть бути інтерпретовані суспільством як підтвердження помилковості заходів монетарної влади або як свідчення непослідовності ГКП. Це веде до втрати довіри до Центрального банку і, як наслідок, зниження ефективності ГКП.

Аналізуючи політику НБУ щодо визначення та корегування величини облікової ставки, доречно зазначити, що Національний банк визначає розмір облікової ставки, дотримуючись таких основних принципів [1]:

- облікову ставку НБУ використовує одночасно як засіб реалізації грошово-кредитної політики та орієнтир ціни на гроші;
- облікова ставка є одним із чинників, що характеризує головні напрямки змін грошово-кредитного регулювання;
- облікова ставка має підтримуватися на позитивному рівні щодо прогнозного рівня інфляції, який визначається схваленими КМУ основними прогнозними макроекономічними показниками на відповідний рік та береться до уваги під час складання Державного бюджету з подальшими змінами.

Рівень облікової ставки НБУ залежить від тенденцій загального економічного розвитку, макроекономічних та бюджетних процесів, стану грошово-кредитного ринку. До уваги беруться тенденції розвитку та змін таких показників: фактичний та прогнозний рівень інфляції у відповідному періоді; фактичний та прогнозний рівень зміни індексу цін виробників промислової продукції, рентабельність основних галузей економіки; фактичний та прогнозний рівень реального ВВП; розмір дефіциту Державного бюджету та джерел його покриття; фактичний та прогнозний розмір платіжного та торгового балансів; темпи приросту грошової маси в обігу; фактична та прогнозна структура випущених в обіг НБУ платіжних засобів у відповідному періоді; динаміка процентних ставок на міжбанківському ринку кредитних ресурсів; динаміка процентних ставок за кредитами та депозитами банків. Такий перелік показників засвідчує врахування монетарною владою основних надбань теорії грошово-кредитного регулювання. Зокрема НБУ дотримується правила Тейлора, відповідно до якого зміна процентних ставок центральними банками повинна відбуватися, беручи до уваги показник розриву виробництва, а в разі наявності інфляції – відповідно її цільовий рівень.

Національний банк під час визначення облікової ставки зважає й на інші чинники, які можуть вплинути на вартість коштів у національній валюті, зокрема, інфляційні або девальваційні очікування, процентні ставки рефінансування, які використовують центральні банки країн, що мають тісні торговельно-економічні зв'язки з Україною тощо.

У ГКП облікова ставка використовується з 25 червня 1992 р. Первинне її значення було визначене на рівні 30 %. Цього ж року, 16 листопада, зважаючи на економічну кон'юнктуру, облікова ставка була піднята до 80 %. У період до 1996 р. облікова ставка реально не впливала на регулювання грошово-кредитного ринку. У цей час НБУ широко практикував застосування

селективної політики із використанням адміністративних важелів впливу на монетарне середовище країни. Наприклад, у 1993 р. облікова ставка, визначена НБУ, дорівнювала 190 %, а фактична ставка, за якою НБУ надавав кредити, – 68,5 %, рівень інфляції становив 10156 % [4, с. 128].

Динаміку змін облікової ставки НБУ протягом 1992–2010 рр. подано у додатку Ф. Максимальна величина облікової ставки була зафіксована 25.10.1994 р. і становила 300 %. Такий рівень облікової ставки був результатом експансіоністської політики НБУ, яка призвела до гіперінфляції та різкого зменшення валового внутрішнього продукту. Найнижчою облікова ставка була визначена 05.12.2002 р. у розмірі 7 % і перебувала на такому рівні до 09.06.2004 р. Саме у цей час відбувалася макроекономічна стабілізація, ГКП була спрямована на лібералізацію грошового ринку для подальшого стимулювання економічного зростання.

У 2009 р. НБУ проводив процентну політику з метою утримання вартості грошей на позитивному рівні щодо інфляції з метою стимулювання повернення вкладів у банківську систему. Відповідно до зниження інфляційного тиску НБУ корегував свої відсоткові ставки. Зокрема, протягом червня–серпня 2009 р. двічі знижував облікову ставку (з 15.06.2009 р. розмір облікової ставки знижено з 12 до 11 %, а з 12.08.2009 р. – до 10,25 % річних). На зазначеному рівні облікова ставка протрималася десять місяців, а вже 08.06.2010 р. Правління НБУ знизило її до 9,5 %, а з 08.07.2010 р. – до 8,5 %. Згодом, 10.08.2010 р., облікова ставка опустилася до рівня 7,75 %.

Проаналізуємо динаміку облікової ставки НБУ впродовж 10 років (2000–2010 рр.). Цей часовий період можна поділити на три відтинки часу: 01.02.2000 – 08.06.2004 рр. (облікова ставка плавно знижувалася з 35 до 7 %); 09.06.2004 – 14.06.2009 рр. (відбувається зростання облікової ставки від 7 до 12 %); 15.06.2009 – 10.08.2010 рр. (зниження облікової ставки з 12 до 7,75 %). Впродовж зазначених 10 років в Україні облікова ставка здійснила п'ять завершених циклів, повернувшись до свого початкового значення: квітень 2002 – січень 2008 рр. (10 %); липень 2002 – жовтень 2004 рр. (8 %), жовтень 2004 – червень 2007 рр. (8 %), серпень 2005 – червень 2010 рр. (9,5 %), червень 2006 – липень 2010 рр. (8,5 %). Загалом процентна політика НБУ відповідає типовій асиметрії циклу корегування процентної ставки.

Протягом десятирічного періоду Центральний банк 27 разів знижував та 6 разів піднімав облікову ставку. Фактично корективи в процентну політику у середньому вносилися кожні три з половиною місяці (лаг між змінами в середньому становить 107 днів). Середнє значення позитивного приросту ставки становило +1,3 %, а середнє значення від'ємного приросту – 1,48 %.

Одержані результати свідчать про те, що НБУ дотримується базових принципів облікової політики. Проводячи процентну політику у зазначеному руслі, регулятор все більше наближатиметься до західних норм: величина корегування ставки знижуватиметься до десятих процента, а лаг між змінами зростатиме.

Зважаючи на зміну динаміки макроекономічних та монетарних показників, 22 березня 2012 р. Національний банк встановив облікову ставку в розмірі 7,5 % річних. Подолавши істотні ризики для цінової стабільності, НБУ у 2012 р. реалізував процентну політику з метою стимулювання економічного зростання шляхом створення умов для активізації кредитної діяльності банків. Однак зниження облікової ставки очікуваного результату (істотного зростання кредитування економіки банками) не забезпечило. Якщо у 2011 р. приріст обсягів кредитування банками реального сектору становив 14,9 %, то за 7 місяців 2012 р. – 1,6 % [10]. Загалом процентна політика НБУ була передусім спрямована на підтримку монетарного режиму, що ґрунтується на цінній стабільності.

Ефективність процентної політики оцінюють також за дієвістю операційних інструментів, які безпосередньо визначають рівень ліквідності банківської системи. Про ефективне управління ліквідністю банківською системою свідчить така ситуація на грошово-кредитному ринку, коли попит банків на вільні резерви змінюється лише відповідно до процентних ставок центральних банків. Змінюючи свою ключову ставку, Центральний банк може впливати на попит на вільні резерви і, альтернативно змінюючи обсяг монетарних операцій, – на процентні ставки на грошовому ринку [5, с. 9–12]. Завдяки проведенню такої процентної політики можливим є досягнення цільового показника інфляції через вплив на рівень процентних ставок в економіці узгодженням за допомогою монетарних інструментів короткострокової ставки-орієнтира на

грошово-кредитному ринку із ключовою процентною ставкою, що впливає на вільні резерви банків. За таких умов Центральний банк втримує цінову стабільність завдяки своїй сильній та гнучкій управлінській позиції у регулюванні грошово-кредитного ринку через офіційні процентні ставки, що сприяє утворенню процентного каналу – основного каналу у монетарному трансмісійному механізмі.

Застосування операційних інструментів процентної політики центральними банками розвинених країн світу доцільно розглядати через поділ їх на дві категорії. По-перше, – це операції овернайт на кредитному та депозитному міжбанківському ринку, які здійснюються щоденно. Проведення цих операцій дає змогу регулювати ліквідність банків за допомогою розміщення їх депозитів у Центральному банку або отримання кредитів від нього з метою згладжування впливу волатильності ліквідності на поточну динаміку процентних ставок. Депозитні та кредитні операції проводяться за принципом необмеженого доступу та за визначеною процентною ставкою. Процентні ставки за цими операціями відіграють роль верхньої та нижньої межі ринкових процентних ставок за операціями такої строковості. Вони утворюють “процентний коридор” щодо основної ставки Центрального банку, в межах якого здійснюється контроль за короткостроковими ставками-орієнтирами на міжбанківському ринку та їх утриманням на рівні, наближеному до рівня основної ставки Центрального банку. Процентний коридор визначається здебільшого у межах 2–4 % [6, с. 7]. Це дає змогу згладжувати волатильність короткострокових міжбанківських ставок за допомогою утримання їх у межах визначеного коридору завдяки проведенню Центральним банком монетарних операцій з підтримання чи стерилізації ліквідності відповідно до ситуації на грошово-кредитному ринку. Центральні банки здійснюють здебільшого або кредитні, або стерилізаційні операції, оскільки проведення в умовах профіциту ліквідності двосторонніх операцій стримує розвиток міжбанківського ринку через надмірне сподівання банків на посередництво центрального.

По-друге, – це операції на відкритому ринку – депозитні чи кредитні операції РЕПО. Вони здійснюються з використанням державних цінних паперів або паперів власного боргу Центрального банку (в країнах із нерозвиненим ринком цінних паперів). Найпоширенішими операціями на відкритому ринку, що здійснюються центральними банками країн світу, є депозитні та кредитні РЕПО-тендери із 7- або 14-денним терміном, які регулярно використовуються для регулювання рівня ліквідності. Вони становлять найбільшу частку монетарних операцій, а процентна ставка за ними є ключовою процентною ставкою. Її розмір дорівнює основній ставці Центрального банку або близький до неї. Завдяки використанню цих операцій забезпечується передбачуваність, прогнозованість і прозорість операцій Центрального банку, а отже, стабільність міжбанківського грошового ринку.

Для підтримки ринкових тенденцій щодо здешевлення вартості кредитів НБУ у 2012 р. кілька разів знижував ставки за активними операціями та використовував операції на відкритому ринку. Однак у другому півріччі 2012 р. процентні ставки НБУ почали зростати, пояснення цьому – формування несприятливої ділової кон’юнктури (від’ємне значення ВВП, підвищений попит на іноземну валюту, зростання валютних депозитів, погіршення ринкових очікувань, від’ємне сальдо платіжного балансу). Середньозважена ставка за кредитами на міжбанківському ринку зросла з 5,8 у травні до 15,8 % у червні 2012 р. та до кінця року була на високому рівні [11]. У такій ситуації операції за кредитами овернайт та репо майже не здійснювалися і середньозважена ставка за усіма інструментами коливалася на рівні 8,3–12,3 % річних.

Наведені дані свідчать, що в Україні простежується значна волатильність ставок на міжбанківському кредитному ринку, зумовлена їх недостатньою чутливістю до імпульсів процентних ставок Центрального банку. Це свідчить про відсутність тісного зв’язку між попитом на вільну ліквідність банків та процентною політикою Центрального банку.

Волатильність короткострокових процентних ставок на міжбанківському ринку свідчить про недостатню ефективність процентної політики у регулюванні грошово-кредитного ринку внаслідок нівелювання впливу шоків ліквідності на ринкові процентні ставки. А отже, що ширший аналіз поточної кон’юнктури, то більший шанс уникнути ефекту пропущених шоків. З огляду на це,

необхідно вдосконалювати систему прогнозування важливих макроекономічних показників та показників грошово-кредитної статистики.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Значного удосконалення потребує процес визначення коридору ставок НБУ за активними та пасивними операціями. Механізм реалізації процентної політики в Україні не відповідає правилу “вузького процентного коридору”, яке є базовим у реалізації процентної політики розвиненими країнами світу. Офіційний процентний коридор в Україні утворюється між ставками за кредитами овернайт (забезпеченого та бланкового), що становить верхню межу коридору, та депозитними ставками НБУ за операціями із 2-, 3-, 4-денною строковістю (нижня межа коридору), оскільки у практиці НБУ депозити овернайт використовуються рідко. Усереднене значення ширини процентного коридору НБУ за 2012 р. становило 15 %. Величина цього показника є дуже високою, щоб забезпечити незначну волатильність ставок за кредитами овернайт на міжбанківському ринку.

Для виправлення ситуації і переходу до “вузького процентного коридору”, який забезпечує мінімальну волатильність процентних ставок на міжбанківському ринку, доцільно насамперед визначити ключові ставки-орієнтири для суб'єктів грошово-кредитного ринку. Ключовою є ставка за інструментом ГКП, за яким проводиться найбільший обсяг операцій Центрального банку. Розмір такої ставки відповідає офіційній ставці або максимально наближений до неї. Таку функцію на вітчизняному грошово-кредитному ринку можуть виконувати процентні ставки за кредитами та депозитами НБУ із 7- та 14-денною строковістю. Це дасть змогу підвищити прогнозованість операцій Центрального банку. Крім того, потрібно ввести у практику НБУ використання депозитів овернайт для регулювання надлишкової ліквідності. Ставка за зазначеним інструментом відіграла б роль нижньої межі процентного коридору.

Технічно перехід до процентного коридору необхідно здійснювати, дотримуючись визначеної послідовності. На початковому етапі впровадження цього правила доцільно дотримуватися його несиметричності, тобто розмір ключової депозитної ставки та депозитної ставки овернайт має бути значно нижчим від облікової ставки НБУ. За умови підвищення гнучкості валютного курсу процентний коридор можна буде звужувати підвищенням депозитних процентних ставок овернайт та приведенням у відповідність ключової ставки за регулярними операціями на відкритому ринку із 7–14-денною строковістю до облікової ставки НБУ як основної ставки монетарної політики, а також здійснення за ключовою ставкою операцій в обсягах, необхідних ринку для регулювання ліквідності. Це в кінцевому підсумку приведе до зниження волатильності міжбанківських процентних ставок.

Перехід до практики використання правила “вузького коридору процентних ставок” не може бути реалізованим у короткостроковій перспективі. Передусім це пов'язано з відсутністю належних інституційних основ функціонування валютного, міжбанківського та фондового ринку. Для активізації використання Центральним банком процентної політики необхідно змістити акценти на її користь щодо валютного регулювання, стимулювати розвиток ринку державних цінних паперів та виробити комплекс заходів щодо узгодження фіскальної та монетарної політик. Формування інституційної основи узгодженого державного регулювання вітчизняного фінансового ринку сприятиме відмові банківського регулятора від використання режиму таргетування грошової маси та запровадження режиму таргетування інфляції, який найефективніше впливає на цінову стабілізацію.

1. Положення про процентну політику Національного банку України: затверджено постановою Правління НБУ від 18.08.2004 р. № 389. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua.htm>. 2. Унковська Т. Взаємозв'язок процентних ставок у контексті монетарної трансмісії та оптимізації політики рефінансування / Т. Унковська // Вісник НБУ. – 2005. – № 4. – С. 35–38. 3. Моисеев С.Р. Денежно-кредитная политика: теория и практика: учеб. пособ. / С.Р. Моисеев. – М.: Экономист, 2008. – 652 с. 4. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / за ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2009. – 404 с. 5. Grey S. Central Bank management of surplus liquidity. – [Електронний ресурс]. – Handbooks in Central Banking Lecture Series =6 / S. Grey. – august 2006. –

Режим доступу: www.bancofengland.co.uk/education/ccbs/handbooks_lectures.htm/. 6. Сомик А. Ліквідність банківської системи: зарубіжний досвід управління. – Ст. 2. / А. Сомик, С. Шульга // Вісник НБУ. – 2000. – №12. – С. 6–11. 7. Грідасов В.М. Моделювання основних підходів облікової політики НБУ / В.М. Грідасов, О. Євтухова, С. Касьянюк // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 2. – С. 294–296. 8. Сліпченко Т. Реформування монетарної політики в умовах фінансової глобалізації / Т. Сліпченко // Наука і економіка. – 2012. – №1. – С. 89–94. 9. Про регулювання грошово-кредитного ринку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>. 10. Основні засади грошово-кредитної політики на 2013 рік: схвалено рішенням Ради НБУ від 05.09.2012 р. – № 16. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>. 11. Монетарний огляд за 2012 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 331.522

Я.В. Панас, Н.І. Марців

Національний університет “Львівська політехніка”

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПРИЧИН МОЛОДІЖНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

© Панас Я.В., Марців Н.І. 2013

Здійснено аналіз рівня молодіжного безробіття в Україні за трьома віковими групами. Проведено порівняльну характеристику стану молодіжного безробіття в Україні з країнами Європи, Японією і США. На основі даних провідних Інтернет-рекрутингових компаній досліджено сучасні тенденції формування попиту та пропозиції на молодіжному ринку праці. Враховуючи виявлені причини молодіжного безробіття в Україні, запропоновано заходи щодо покращення ефективності внутрішньої саморегуляції та зовнішнього регулювання молодіжного ринку праці.

Ключові слова: молодіжне безробіття, ринок праці, економічно активне населення, рівень зайнятості, рівень безробіття.

Y.V. Panas, N.I. Martsiv

National University “Lviv Polytechnic”

AN ANALYSIS OF THE STATE AND REASONS OF YOUTH UNEMPLOYMENT IN UKRAINE

© Panas Y.V., Martsiv N.I., 2013

The analysis of youth unemployment rate is carried out in Ukraine after three age-dependent groups. The comparative characteristic of the state of youth unemployment in Ukraine with the countries of Europe, Japan and USA is conducted. On the basis of lead the Internet-recruitment companies information the modern tendencies of forming of demand and supply at the youth market of labor is investigational. Coming from found out reasons of youth unemployment in Ukraine, the measures of improvement of efficiency of internal self-regulation and external adjusting of youth labor-market are offered.

Key words: youth unemployment, the labor market, the economically active population, level of employment, unemployment rate.

Постановка проблеми. У сучасних глобальних умовах господарювання, деформації статеві-вікового складу населення у напрямку його “старіння”, загострення демографічної кризи в Україні все більшої актуальності набуває питання молодіжного безробіття. Адже проблеми, притаманні